

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ
УКРАЇНИ**

Мін'юст

вул. Архітектора Городецького, 13, м. Київ, 01001

тел.: (044) 364-23-93, факс: (044) 271-17-83

E-mail: callcentre@minjust.gov.ua,

themis@minjust.gov.ua,

Web: <http://www.minjust.gov.ua>,

код згідно з ЄДРПОУ 00015622

**Голові Комітету Верховної
Ради України з питань
правової політики
Андрію КОСТІНУ**

**Щодо проєкту Закону
(реєстр. № 3296 від 31.03.2020)**

Шановний Андрію Євгенійовичу!

У зв'язку з листом Комітету Верховної Ради України з питань правової політики від 08.02.2021 № 04-26/03-2021/35675 щодо висловлення пропозицій і зауважень до проєкту Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України щодо підвідомчості спорів, що виникають у сфері земельних відносин та спорів щодо нерухомого майна» (далі – проєкт Закону), поданого народними депутатами України Бабієм Р.В., Костіним А.Є., Новіковим М.М. та іншими, Міністерство юстиції України повідомляє таке.

Проєктом Закону пропонується внести зміни до Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК), якими віднести справи у спорах, що виникають у сфері земельних відносин, до юрисдикції господарських судів незалежно від складу сторін спору.

Винятки становитимуть спори щодо нерухомості житлового фонду, стороною яких є фізична особа, яка не є підприємцем, спори, що стосуються нерухомого майна, які виникли із сімейних і спадкових правовідносин, а також спори щодо вилучення майна для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності.

Відповідно до пояснювальної записки метою і завданням проєкту Закону є вирішення правової проблеми, яка полягає у неоднозначному розмежуванні підсудності земельних спорів та спорів щодо нерухомого та рухомого майна, забезпечення принципу правової певності щодо підвідомчості земельних спорів та сталості земельних правовідносин, які є необхідними під час становлення в Україні ринку землі.

Стосовно цього зазначаємо, що проблема розмежування предметної та суб'єктної юрисдикції судів виникає на практиці досить часто. Конституційний Суд України у своєму Рішенні від 01.04.2010 № 1-6/2010 у справі за конституційним поданням Вищого адміністративного суду України щодо

офіційного тлумачення положень частини першої статті 143 Конституції України, пунктів «а» – «г» статті 12 Земельного кодексу України, пункту 1 частини першої статті 17 Кодексу адміністративного судочинства України зазначив, що положення пункту 1 частини першої статті 17 Кодексу адміністративного судочинства України стосовно поширення компетенції адміністративних судів на «спори фізичних чи юридичних осіб із суб'єктом владних повноважень щодо оскарження його рішень (нормативно-правових актів чи правових актів індивідуальної дії), дій чи бездіяльності» слід розуміти так, що до публічно-правових спорів, на які поширюється юрисдикція адміністративних судів, належать і земельні спори фізичних чи юридичних осіб з органом місцевого самоврядування як суб'єктом владних повноважень, пов'язані з оскарженням його рішень, дій чи бездіяльності.

Разом з тим ухвалений Верховною Радою України Закон України № 2147-VIII «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» (далі – Закон № 2147-VIII) закріпив у процесуальних кодексах правила визначення юрисдикційності відповідної справи.

Так, нормами статті 2 ГПК встановлено, що завданням господарського судочинства є справедливе, неупереджене та своєчасне вирішення судом спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності, та розгляд інших справ, віднесених до юрисдикції господарського суду.

Відповідно до частини першої статті 20 ГПК господарські суди розглядають справи у спорах, що виникають у зв'язку із здійсненням господарської діяльності (крім справ, передбачених частиною другою цієї статті), та інші справи у визначених законом випадках.

При цьому статтею 2 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України) передбачено, що завданням адміністративного судочинства є справедливе, неупереджене та своєчасне вирішення судом спорів у сфері публічно-правових відносин.

Юрисдикція адміністративних судів поширюється на справи у публічно-правових спорах, визначених в статті 19 КАС України.

Відповідно до статті 2 та частини першої статті 19 Цивільного процесуального кодексу України завданням цивільного судочинства є справедливий, неупереджений та своєчасний розгляд і вирішення цивільних справ.

Суди розглядають у порядку цивільного судочинства справи, що виникають з цивільних, земельних, трудових, сімейних, житлових та інших правовідносин, крім справ, розгляд яких здійснюється в порядку іншого судочинства.

Суди розглядають у порядку цивільного судочинства також вимоги щодо реєстрації майна та майнових прав, інших реєстраційних дій, якщо такі вимоги є похідними від спору щодо такого майна або майнових прав, якщо цей спір підлягає розгляду в місцевому загальному суді і переданий на його розгляд з такими вимогами.

Отже, ухваливши нові процесуальні кодекси Законом № 2147-VIII, законодавець запровадив підхід щодо підвідомчості спорів не лише за суб'єктним критерієм, а залежно від предмета та характеру правовідносин, з яких виник спір.

Також зазначаємо, що згідно з пунктом 1 частини другої статті 45 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» Велика Палата Верховного Суду у визначених законом випадках здійснює перегляд судових рішень у касаційному порядку з метою забезпечення однакового застосування судами норм права.

Відповідно до пояснювальної записки прийняття проекту Закону сприятиме вирівнюванню навантаження між судами різних юрисдикцій та зменшенню навантаження на місцеві загальні та адміністративні суди, що також прискорить розгляд спорів, в тому числі тих, що виникають у сфері земельних відносин, та забезпечуватиме право особи на судовий захист свого порушеного права у розумні строки.

Стосовно цього зазначаємо, що відповідно до частини шостої статті 45 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» кількість суддів у суді визначає Державна судова адміністрація України за погодженням з Вищою радою правосуддя з урахуванням судового навантаження та в межах видатків, визначених у Державному бюджеті України на утримання судів та оплату праці суддів.

Також територіальне розташування господарських судів та їх апеляційних інстанцій може суттєво ускладнити реалізацію громадянами конституційного права на доступ до правосуддя.

Отже, до повноцінного функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи прийняття запропонованих змін, на нашу думку, є передчасним, оскільки може негативно вплинути на забезпечення права особи на судовий захист.

З повагою

Міністр

Денис МАЛЮСЬКА